

רשות ההגבלים העסקיים

החלטה לפי סעיף 14 לחוק ההגבלים העסקיים, התשמ"ח-1988 בדבר מתן פטור בתנאים מאישור הסדר כובל שצדדים לו איגוד חברות הביטוח בישראל ומבטחים נוספים, בעניין ניהול מו"מ משותף מול המוסד לביטוח לאומי

א. פתח דבר

לפניי בקשה לפי סעיף 14 לחוק ההגבלים העסקיים, התשמ"ח-1988 (להלן: "חוק ההגבלים העסקיים" או "החוק") למתן פטור מן החובה לקבל את אישור בית הדין להגבלים עסקיים להסדר שעניינו ניהול משא ומתן משותף על-ידי איגוד חברות הביטוח בישראל ע"ר (להלן: "איגוד חברות הביטוח" או "האיגוד") וחברות ביטוח מצד אחד, אל מול המוסד לביטוח לאומי (להלן: "המל"ל") מצד שני, לצורך כריתת הסכם להסדרת זכויות השיבוב של המל"ל כלפי המבטחים שיצטרפו להסכם.

עניינה של הבקשה שבפניי הינו הארכת תוקפה של החלטת פטור באותו העניין שניתנה לראשונה ביום 27.06.2010¹ ("החלטת הפטור הראשונה"). תוקפה של החלטת הפטור הראשונה הוארך על ידי ביום 24.08.2011 ("החלטת הפטור השנייה")², וכעת מבקש איגוד חברות הביטוח ארכה נוספת של שנה על מנת לאפשר את סיום המשא ומתן שהחל בין הצדדים לשם כריתת הסכם כאמור.

לאחר שבחנתי את ההסדר ואת הכבילות המצויות בו, כמו גם את השפעתן האפשרית על התחרות בשוק הרלוונטי, לאחר שנועצתי בוועדה לפטורים ולמיזוגים ולאחר שקיבלתי את עמדת משרד האוצר בנושא שוכנעתי, כי אף שההסדר חל על חלק ניכר מהשוק, הרי שבכפוף לקיום התנאים המופיעים בסיפא להחלטתי, הכבילות שבו אינן פוגעות פגיעה של ממש בתחרות בשוק. כן באתי למסקנה כי עיקרו של ההסדר אינו בהפחתת התחרות או במניעתה, וכי אין בהסדר כבילות שאינן נחוצות למימוש עיקרו. מטעמים אלה והנימוקים שיפורטו להלן, ראיתי לנכון ליתן פטור בתנאים להסדר דנא וזאת לתקופה מוגבלת של עשרה חודשים.

ב. הרקע לבקשה

כפי שהוסבר בהרחבה בהחלטות הפטור הקודמות, במקרה של תאונת דרכים שהיא גם תאונת עבודה, נוצר משולש יחסים משפטיים שהצדדים לו הם הנפגע, המזיק (או מבטחו) והמל"ל. משולש יחסים זה יצר מחלוקות משפטיות רבות בנוגע לכספי השיבוב שהמל"ל זכאי לקבל מהמזיק (או ממבטחו), שיעורם, אופן חישובם וכד'.

בקשות הפטור הקודמות התבקשו על מנת לאפשר ניהול משא ומתן בין הצדדים שיביא לכריתת

¹ החלטה בדבר מתן פטור בתנאים מאישור הסדר כובל להסדר שבין איגוד חברות הביטוח ומבטחים נוספים, בעניין ניהול משא ומתן משותף מול המוסד לביטוח לאומי; 2010 הגבלים עסקיים 5001632.

² החלטה בדבר מתן פטור בתנאים מאישור הסדר כובל להסדר שבין איגוד חברות הביטוח ומבטחים נוספים, בעניין ניהול משא ומתן משותף מול המוסד לביטוח לאומי; 2011 הגבלים עסקיים 5001839.

רשות ההגבלים העסקיים

הסכם יחיד להסדרת זכויות השיבוב של המל"ל כלפי המבטחים. זאת, לאחר שהמל"ל הודיעה למבטחים על אי חידוש ההסכם שהיה קיים ביניהם עוד משנת 1978, על רקע ריבוי מחלוקות והתדיינויות משפטיות בעניינו.

במהלך שתי תקופות הפטור, במשך כשנתיים וחצי, ניהלו הצדדים משא ומתן. עד לאחרונה קיימו מספר פגישות ארוכות בהן נדונו לעומק נושאים שנמצאים במחלוקת, ונראה כי חלה התקדמות בחלק מנושאים אלו. יחד עם זאת, נותרו פערים בין הצדדים והם טרם הצליחו לגבש הסכמות. בשל כך, הוגשה בקשת ההארכה הנוספת נשואת החלטה זו.

ג. השפעת ההסדר על התחרות

בהסדר שלפנינו שתי כבילות: האחת – ניהול משא ומתן משותף באמצעות האיגוד ו/או חברות הביטוח עם המל"ל לצורך כריתת הסכם חדש ביחס לזכויות השיבוב של המל"ל כלפי מבטחים שיצטרפו להסכם; והשנייה – המלצת האיגוד לחבריו להשתתף במשא ומתן ולהצטרף להסכם, ככל שיגובש.

החששות התחרותיים העולים מכבילות אלו פורטו בהרחבה בהחלטת הפטור הראשונה, ועיקרם החשש מיצירה של חזית אחידה בין חברות הביטוח המשתתפות במשא ומתן או מצטרפות להסכם, באופן שיאיין את האפשרות לתחרות ביניהן; וכן, החשש מזליגת שיתוף הפעולה אל תחומים אחרים. עם זאת, לאחר שבחנתי את הדברים הגעתי לכלל מסקנה כי בכפוף לתנאים שיפורטו להלן, ההסדר המוצע אינו פוגע פגיעה של ממש בתחרות בשוק.

בעניין זה ראוי לציון כי חובת השיבוב של מבטחים כלפי המל"ל היא חובה מכוח החוק ואינה בגדר התקשרות מרצון. כאשר המל"ל משלם גמלה לנפגע, ואותו נפגע זכאי לקבל גם פיצוי ממזיק שהנו מבוסס, המל"ל זכאי לשיפוי מאותו מבטח בלבד, ואינו יכול לתחר בין מבטחים בעניין זה. פרטי השיבוב אמנם לא הוסדרו בחוק, אך נראה שאינם מצויים בליבת התחרות בין המבטחים.

יצוין עוד כי ההסדר איננו עירום. הוא צפוי לייעל את הליך השיבוב, כמפורט להלן:

ראשית, קיומו של הסכם מוסכם ואחיד בין המל"ל לבין חברות הביטוח, בדומה להסכם הקודם, צפוי לייעל את הליך השיבוב ולבוא תחת התדיינויות חוזרות ונשנות שיידרשו, אילולא קיומו, בכל פעם שהמל"ל יחפוץ להפעיל את זכות השיבוב שהוקנתה לו בחוק כלפי מי מחברות הביטוח. בכך, ההסכם צפוי להביא לחיסכון במשאבי הצדדים ובזמן שיפוטי, שחלקו עשוי להתגלגל לטובת המבטחים.

שנית, ההסכם צפוי לקבוע שיעורי שיבוב קבועים שמבטח ישלם למל"ל, ובכך לאפשר לצדדים וודאות בהיותו מבוסס על קניה מראש של סיכויים וסיכונים הכרוכים בהתדיינויות משפטיות.

בהקשר זה יש לציין כי אף המל"ל, מולה מתנהל המשא ומתן, הביע את הסכמתו למתן הפטור, מתוך הכרה בתועלות העשויות לצמוח עבורו מהסכם יחיד עם המבטחים.

רשות ההגבלים העסקיים

סופו של דבר, החלטתי גם הפעם, כי ההסדר המוצע אינו פוגע פגיעה של ממש בתחרות בשוק וכי נוכח התועלות שבצדו הוא ראוי לפטור. אך זאת בכפוף לקיומם של מספר תנאים שנועדו להבטיח היעדר פגיעה בתחרות.

תנאים אלו, הדומים לתנאים שהוטלו בהחלטות פטור קודמות העוסקות בניהול משא ומתן משותף, נועדו להבטיח כי לא תיפגע התחרות בין חברות הביטוח לבין עצמן, וכן כי לא תיפגע התחרות בין חברות הביטוח המשתתפות במשא ומתן לבין חברות ביטוח אחרות. התנאים קובעים מגבלות על נציגי החברות המשתתפים במשא ומתן והוראות באשר לאופי והיקף החומר אשר יועבר ביניהם למטרה זו, על מנת להבטיח כי שיתוף הפעולה לא יחרוג ולא יגלוש לתחומים נוספים על אלו שהותרו במסגרת הפטור. כמו כן נקבע, שאם יצליחו הצדדים לגבש הסכם משותף, תוכל כל חברת ביטוח אשר תחפוץ בכך להצטרף להסכם או להימנע מכך. מן הצד האחר קובעים התנאים, כי חברת ביטוח שהצטרפה להסכם תוכל להודיע לאחר-מכן על פרישתה מההסכם וכי המל"ל וכל חברת ביטוח רשאים להגיע להסכמה פרטנית ביניהם על תנאים שהם שונים מתנאי ההסכם.

כאמור, לנוכח רצון הצדדים לאפשר את המשך המשא ומתן במטרה להגיע להסכמות, על מנת לייתר את המשך ההתדיינויות המשפטיות ביניהם ולחסוך במשאבים, ראיתי לנכון לאפשר תקופה נוספת לניהול המשא ומתן כמבוקש. יחד עם זאת, נוכח החששות התחרותיים שעלולים להתעורר כתוצאה מניהול המשא ומתן כמפורט לעיל, ומאחר והמשא ומתן נמשך מעבר לצפוי, פטור זה ניתן לתקופה של עשרה חודשים בלבד, מתוך מטרה כי ככל שהצדדים מעוניינים להגיע להסכמות ביניהם יעשו כן בתקופה זו.

ד. סוף דבר

מכל האמור לעיל, ולאחר שנועצתי בוועדה לפטורים ומיזוגים, ראיתי לנכון להשתמש בסמכות הנתונה לי בסעיף 14 לחוק ההגבלים העסקיים ולהעניק את הפטור המבוקש בכפוף לתנאים הבאים:

הגדרות

בתנאים אלה יהיו למונחים הבאים הפירוש המופיע לצדם להלן:

"**איגוד חברות הביטוח**" – איגוד חברות הביטוח בישראל (ע"ר);

"**המל"ל**" – המוסד לביטוח לאומי;

"**הצדדים למשא ומתן**" – איגוד חברות הביטוח, וכל חברת ביטוח שתהיה מעוניינת להצטרף למשא ומתן.

"**זכויות שיבוב**" – כמשמעותן בסעיף 328(א) לחוק הביטוח הלאומי (נוסח משולב), תשנ"ה-1995;

למונחים אחרים שבתנאים אלה תהא המשמעות הנודעת להם בכללי ההגבלים העסקיים (הוראות והגדרות כלליות), תשס"ו-2006.

רשות ההגבלים העסקיים

תנאים

1. מבלי לגרוע מהאמור בכל דין או בפטורים אחרים, איגוד חברות הביטוח וחברות הביטוח שיצטרפו אליו, לא ינהלו משא ומתן משותף על כל נושא אחר מלבד משא ומתן לצורך כריתת הסכם בנוגע לזכויות השיבוב של המל"ל כלפי חברות הביטוח, והתנאים הנלווים להן.
2. אם יצליחו הצדדים למשא ומתן לגבש הסכם במסגרת המשא ומתן המשותף (להלן: **"ההסכם"**), תוכל כל חברת ביטוח אשר תחפוץ בכך להצטרף להסכם בכל עת.
3. על אף האמור לעיל, המל"ל וכל חברת ביטוח רשאים לנהל משא ומתן פרטני ולהגיע להסכמה פרטנית ביניהם על תנאים שהם שונים מתנאי ההסכם.
4. חברת ביטוח שהצטרפה להסכם תוכל להודיע לאחר-מכן על פרישתה מההסכם במועד שיקבע בהסכם, שיחול לפחות אחת לשנה קלנדרית.
5. אם יגובש הסכם בין הצדדים למשא ומתן לבין המל"ל, יכלול ההסכם הוראות ליישומן של האמור בסעיפים 2-4 לעיל.
6. המגעים בין הצדדים למשא ומתן יעשו באופן המצמצם כל חשש להפחתת התחרות בכוח או בפועל.
7. הצדדים למשא ומתן לא יעבירו ביניהם במישרין או בעקיפין, לרבות באמצעות נציגיהם למשא ומתן (להלן: **"הנציג"**), כל מידע שהעברתו עשויה לגרוע מן התחרות ביניהם, בפועל או בכוח.
8. מבלי לגרוע מכלליות האמור בסעיף 7, העברת מידע בין הצדדים או נציגיהם תתוחם אך ורק לפרטים חיוניים ונחוצים לצורך ניהול מו"מ משותף וכריתת הסכם שיבוב מול המל"ל. העברת המידע תעשה במידה ובהיקף מינימאלי הנדרש ובאופן שיצמצם את החשש מפגיעה בתחרות שבין הצדדים. בנוסף, לא יועבר בין הצדדים למשא ומתן או נציגיהם מידע הכולל פרטים הנוגעים לתכניות עסקיות כלליות או פרטניות, בין בעבר ובין בעתיד; בסיסי נתונים; מידע על לקוחות; מידע הנוגע לעלויות, לתמחור ולמחירים.
9. יתועד פרוטוקול מלא מכל פגישה בין הצדדים למשא ומתן, כולם או מקצתם, ומכל החלטה שתתקבל במסגרת פגישה כאמור. למען הסר ספק יובהר, כי הוראה זו מתייחסת הן לכל פגישה של הצדדים למשא ומתן עם המל"ל והן לכל פגישה של הצדדים למשא ומתן בינם לבין עצמם. הפרוטוקולים וההחלטות האמורות יתועדו בכתב כך שיישמרו ויומצאו לממונה מיד בסמוך לדרישה מטעמו.
10. על כל צד למשא ומתן לוודא כי כל אדם שמונה מטעמו כנציג לצורך השתתפות במשא ומתן יחתום טרם תחילת ביצוע תפקידו על כתב התחייבות בנוסח המצורף לתנאים אלה כנספח א'. כתב ההתחייבות יועבר לרשות ההגבלים העסקיים 30 יום לאחר חתימתו.
11. מובהר בזאת, כי אין באמור בתנאים אלה כדי למנוע ממנהלי הנציג להתעדכן באשר לפעולותיו של הנציג ובאשר להתקדמות המשא ומתן, בין במהלך המשא ומתן ובין בסיומו.
12. התעורר ספק בדבר פרשנותם או תחולתם של תנאים אלה - יובא הדבר להכרעת הממונה.

רשות ההגבלים העסקיים

13. זולת אם נקבע במפורש אחרת במסמך זה, או לפי כל דין, כל מגבלה החלה על תאגיד מכוח תנאים אלה, חלה גם על כל נושא משרה בתאגיד, על כל עובד בתאגיד, על כל שלוח של תאגיד ועל כל יועץ לו, ועל כל שלוח או חליף של מי מאלה - והכול בין מכוח דין או הסכם ובין בפועל.

14. תוקפו של הפטור יהא לעשרה חודשים מהיום, ואולם אם ייכרת הסכם עם המל"ל תוך עשרה חודשים מהיום, יחול הפטור למשך שלוש שנים ממועד חתימת ההסכם, ובלבד שפרט לשיעור השיבוב המוסכם לא יהיו בהסכם כבילות נוספות. כבילות נוספות, אם וככל שיהיו, יחייבו את הצדדים להגיש בקשת פטור בגינן. בנוסף מובהר כי אם תקופת ההסכם תעלה על שלוש שנים מחתימתו, יגישו הצדדים בקשה להארכת הפטור לפני תום תקופת פטור זה (שלוש שנים מחתימת ההסכם).

בהתאם לסעיף 15(א) לחוק ההגבלים העסקיים נתונה החלטתי זו לערר בתוך 45 יום בפני אב בית הדין להגבלים עסקיים על ידי איגוד עסקי, ארגון צרכנים או כל אדם העלול להיפגע מההסדר הכובל עליו ניתן הפטור.

פרופ' דיוויד גילה

הממונה על הגבלים עסקיים

ירושלים, כ"ו בטבת תשע"ג

8 לינואר 2013

רשות ההגבלים העסקיים

נספח א'

אני החתום/ה מטה, נושא/ת ת.ז. שמספרה המשמש/ת כ..... מצהיר/ה בזה ומתחייב/ת כדלקמן :

- 1. קראתי במלואם והבנתי את תנאי הממונה על הגבלים עסקיים למתן פטור מאישור בית הדין להסדר כובל בתיק פטור 9071 בנוגע לניהול משא ומתן משותף מול המוסד לביטוח לאומי.
- 2. אני מודעת/ת לכך כי קיום דווקני של כל התנאים הללו הוא הבסיס לקבלת פטור הממונה על הגבלים עסקיים להסדר זה.
- 3. ידוע לי כי הפרת התנאים הנזכרים מהווה עבירה פלילית על פי חוק ההגבלים העסקיים, התשמ"ח-1988.

תאריך	שם מלא	חתימה
-------	--------	-------

אישור

הנני מאשר/ת בזה כי ביום הופיעה בפני מר/גב' בעל/ת ת.ז., ואחרי שהזהרתיו/ה כי עליו/ה להצהיר את האמת וכי יהיה/תהיה צפוי/ה לעונשים הקבועים בחוק אם לא יעשה/תעשה כן, חתם/ה על ההצהרה הנ"ל בפני.

עו"ד,
מ.ר.